

Inleiding

De partijen GroenLinks, Stadspartij Nijmegen en D66 zijn voornemens in Nijmegen een college te vormen nadat ze tijdens de gemeenteraadsverkiezingen op 14, 15 en 16 maart 2022 respectievelijk 9, 7 en 6 gemeenteraadszetels behaalden. Als grootste partij in de stad heeft GroenLinks het voortouw genomen voor de coalitiebesprekingen.

In de eerste ronde van de besprekingen heeft de Nijmeegse fractie van GroenLinks mevrouw Heleen de Boer gevraagd om de rol van informateur op zich te nemen. Haar advies was om een college te vormen van 4 partijen: GroenLinks, Stadspartij Nijmegen, D66 en Partij van de Arbeid. Dat was voor de Stadspartij en D66 niet de gewenste coalitie. Na hernieuwde besprekingen zijn de vertegenwoordigers van GroenLinks, Stadspartij Nijmegen en D66 overeengekomen met 3 partijen een coalitie te vormen.

Aan de heer Bram van Oijk is gevraagd om de drie fracties als formateur te begeleiden bij de totstandkoming van het coalitie. Mij is gevraagd door de Stadspartij Nijmegen om naast de heer Bram van Oijk de rol van “stadsverkenner” op me te nemen. Ik heb daar in bewilligd na een kennismakingsgesprek met vertegenwoordigers van de drie genoemde fracties waarin duidelijk is afgesproken wat de rol van “stadsverkenner” inhoudt en dat ik **namens de drie partijen en vanuit een onafhankelijke positie** deze rol wil gaan vervullen. Deze afspraak is afgestemd met de formateur dhr. Bram van Oijk die zich er goed in kon vinden.

Afgesproken is het dat ik de drie stadsgesprekken zal modereren en vanuit mijn onafhankelijke rol tevens zal signaleren en rapporteren wat op een andere manier tot mij gekomen is.

Het is van alle tijden dat het beeld dat burgers hebben van de overheid niet echt positief is. Het is eveneens al heel lang zo dat er verondersteld wordt dat er een grote kloof is tussen dat wat een overheid bepaalt en dat wat burgers wensen. In die zin zal het ook nu weer een forse inspanning vergen om dat beeld in Nijmegen bij te stellen.

De inzet nu om al tijdens een formatieproces burgers te betrekken bij de totstandkoming van een coalitieakkoord is in mijn ogen een uitstekende poging om het vertrouwen te herstellen.

Verloop van de gesprekken

1. Voor de drie “stadsgesprekken” zijn alle inwoners van Nijmegen uitgenodigd. Via o.a. de (social) media, het infokanaal van de gemeente en de sites van de drie fracties zijn de inwoners van Nijmegen op de mogelijkheid gewezen om mee te doen. Los daarvan zijn ongeveer 1000 inwoners van Nijmegen persoonlijk uitgenodigd. Tevens is gemeld dat er ook digitaal kon worden gereageerd via mijnkijkop@Nijmegen.nl. Daarvan is ruim gebruik gemaakt. De stadsgesprekken vonden plaats op 16, 23 en 24 mei. De methode was om aan de hand van thema’s de inbreng te geven aan zogenaamde gesprekstafels. De thema’s waren:
 - a. Prettig wonen en verblijven in Nijmegen
 - b. Meedoen en ontmoeten in Nijmegen,
 - c. Sociaal en veerkrachtig Nijmegen
 - d. Duurzaamheid.

Met behulp van de zgn Mentimeter konden de aanwezigen reageren op een aantal vragen:

De beginvraag was: **Wat wilt u vanavond onder de aandacht brengen?** Die methode had om twee redenen een mooi effect:

- de aanwezigen konden direct op het scherm hun bijdrage zien;
- nogmaals werd duidelijk dat elke inbreng (los van de aangereikte thema’s) aan de orde kon worden gesteld.

Aan het eind van iedere sessie werd via de Mentimeter als eerste gevraagd: **Wat hoopt u dat er met uw bijdrage wordt gedaan?** Daar kwamen te verwachten antwoorden op als : “Ik hoop dat de ideeën zijn genoemd ook worden opgepakt! Ik hoop dat we ook in de toekomst samen betrokken blijven”. Daarna werd de vraag gesteld: **Wat denkt u dat er met uw bijdrage wordt gedaan?** Daar waren naast enkele positieve reacties ook behoorlijk cynische tussen: “ Als altijd wordt niet echt opgepakt!” Sommige aanwezigen gaven zelf als reactie met grote letters NIKS!

2. De stadsgesprekken werden gehouden op 3 locaties in Nijmegen. Op 16 mei in Brebl Cultureel Centrum, Waalbandijk 14, op 23 mei bij Hubert aan de Sint Hubertusstraat 10 en op 24 mei in het voorzieningshart De Ster aan de Queenstraat. Aan de genodigden is voor de bijeenkomsten duidelijk gemaakt dat alle onderwerpen (dus ook wijkspecifiek) aan de orde kunnen worden gesteld.
3. Tijdens de drie stadsgesprekken hebben de vertegenwoordigers van de drie fracties na afloop duidelijk aangegeven wat er met de inbreng (fysiek en/of digitaal) zal worden gedaan. Waar mogelijk zal de inbreng een plek gegeven worden in het coalitie akkoord.
4. Duidelijk werd gemaakt dat de stadsgesprekken zeker geen herhaling zijn van campagne stellingen, maar dat de drie partijen het belangrijk vinden dat de inwoners van Nijmegen kunnen aangeven wat hun kijk op de stad is (in relatie tot het schrijven van het coalitie akkoord): Wat spreekt aan en wat zou anders moeten? Beloofd is aan de aanwezigen dat zowel de uitkomsten van de stadsgesprekken, als mijn rapportage en het uiteindelijk coalitieakkoord naar hen gestuurd zal worden. De aanwezigen konden daarvoor hun e-mailadres achterlaten.
5. Ook is door mij duidelijk aangegeven dat, voordat een coalitie tot stand komt, het altijd geven en nemen is. Niet alles wat in de partijprogramma's staat krijgt een plek in het coalitie akkoord. Dat geldt ook voor de inbreng van de aanwezigen. Die zal ook niet altijd kunnen worden gehonoreerd. Het is uiteindelijk de politiek die de keuzes maakt.

De uitkomsten van de 3 stadsgesprekken zullen in een afzonderlijke notitie worden bekend gemaakt. Het is uiteraard niet te voorkomen dat er overlappingen zijn met de bevindingen uit die stadsgesprekken en mijn rapportage.

Ik adviseer om niet alleen goed kennis te nemen van de zgn. “Rode draden stadsgesprekken” maar dit ook te doen van de 3 uitgebreide verslagen.

In de afgelopen periode heb ik, buiten wat mij gemeld is via de griffie, veel reacties gehad uit de Nijmeegse samenleving. Dat waren reacties nav de persberichten over het in het leven roepen van een stadsverkenner. Vaak moest ik uitleggen wat de opdracht is aan een dergelijke verkenner:

1. Nee, hij gaat de verkiezingsdebatten niet overdoen. De stadsgesprekken zijn zeker geen herhaling van de “inspraak” tijdens de verkiezingsdebatten maar een door de drie partijen in deze fase van de onderhandelingen, gewenste “Samenspraak” als input voor het coalitie akkoord.
2. Ja, hij gaat de reacties die hij verneemt inventariseren en doorgeven aan de drie partijen die afspraken maken voor de komende bestuursperiode van 4 jaar en de suggesties die doorklinken waar mogelijk zullen meenemen.
3. Ook is aangegeven dat ik het belangrijk vind dat de drie fracties met deze stap hebben aangegeven dat ze niet alleen de geluiden uit de Nijmeegse samenleving **NU** (tijdens de formatie) belangrijk vinden maar dat ze in de komende periode deze aanpak voortzetten en de voortgang van hun inzet zullen rapporteren in een soort volgsysteem en daar ook alle inwoners die dat wensen zullen informeren en bij betrekken. In die zin is het wellicht een aardige gedachte om de inzet van een “Stadsverkenner” nu te laten uitgroeien tot een “Stads-verkennerij”. (Zie verderop in deze notitie irt de Nijmegenaren van het jaar)

Duidelijk moet zijn dat ik vanuit mijn onafhankelijke rol een paar adviezen geef en zeker niet alle beleidsterreinen of onderwerpen die in Nijmegen aan de orde zijn, zal "raken". Ik zie mijn inzet zowel tijdens de stadsgesprekken als daarnaast, als het maken van een soort röntgenfoto van de stad in dit tijdsgewricht. Aan de politiek is het om een oordeel te vellen over de zaken die opvallen op deze foto, zodat zij daarna de juiste vertaalslag kunnen maken en daarmee recht doen aan wat beloofd is en uiteindelijk het beste voor de stad te doen.

Onderstaande 12 punten zijn mij gemeld, tijdens persoonlijke gesprekken, via de app en via de mail en tijdens de stadsgesprekken. Per melding zal ik waar gewenst een advies geven. Uiteraard staat het vrij om daar gehoor aan te geven

1. Er zijn nogal wat meldingen bij mij binnengekomen i.r.t. handhaving. Vooral het handhaven op geluidsoverlast en snelheid veroorzaakt door motoren en auto's die zich niet aan de maximale snelheid en geluidsnormen houden, wordt vaak genoemd. Wat opvalt is dat deze meldingen komen uit diverse wijken van de stad.

Advies: *Nijmegen is de op één na gezondste stad van het land. Zo werd ons gemeld door onderzoeksbureau Arcadis in december 2020. Dat is iets om trots op te zijn maar...mag nooit leiden tot een zekere zelfgenoegzaamheid bij het bestuur van de stad ("We zijn toch een gezonde stad!") als het gaat om ervaren van zorg knelpunten i.r.t. gezondheid. Immers de beleving op dit moment is op een aantal onderdelen anders. Verwezen werd naar het Burgerinitiatief "Veilig van Spoor tot Stier" van december 2021. Dit initiatief richt zich met name op verkeersveiligheid en leefbaarheid van de Tweede Oude Heselaan en de Molenweg. Een mooi initiatief! Maar geef duidelijk aan wat de ervaringen tot nu toe zijn. Het kan niet alleen voorbehouden zijn voor de burgers die dit initiatief namen. Rol het uit naar andere delen van de stad En ...gemeente treedt hierbij op als regisseur. Die gewenste regierrol is ook vaak tijdens de stadsgesprekken genoemd.*

2. Het ophalen van huisvuil (te vroeg of te laat buiten zetten van de huisvuilzakken) wordt vaak genoemd. De enorme graffiti uitingen op diverse plekken in de stad is eveneens bij velen een doorn in het oog evenals het schoonhouden van de binnenstad in zijn algemeenheid. De positionering van de terrassen na Corona is voor de toegankelijkheid volgens nogal wat mensen een crime.

Advies: *Activeer (als dat nodig is) het uitvoeringsprogramma openbare ruimte (UPOR) en het daarbij behorende onderhoudsplan en communiceer dit met bewoners en ondernemers.*

3. Enkele ondernemers meldden mij dat ze op uitnodiging van de gemeente betrokken zijn geweest bij de diverse plannen op economisch gebied. Dat "mogen bijdragen" wordt zeer gewaardeerd. Wat als minder wordt ervaren is dat er in het verleden afspraken zijn gemaakt waar geen gevolg aan is gegeven omdat er weer een nieuwe nota werd geschreven door een nieuwe portefeuillehouder en het "spel" weer van voren af aan begon.
4. "Vind niet steeds opnieuw het wiel uit." Het idee leeft breed dat ook de gemeente lang niet altijd op de hoogte is van alle initiatieven die er zijn die ook de gemeente aangaan of waar men zelfs actief is

Advies: *Ikzelf ben betrokken geweest bij de totstandkoming van het initiatief RvN@ Alle gemeenten uit de regio Nijmegen (en ook Nijmegen zelf!), de kennisinstellingen en het bedrijfsleven, zijn bij dit project betrokken. RvN heeft met de nodige dialooggesprekken een op veel draagvlak berustende aanpak ontwikkeld waar ambtelijk en bestuurlijk Nijmegen maar vooral ook het MKB in Nijmegen veel aan heeft. Er wordt gericht op de thema's die ook*

tijdens de stadsgesprekken uitgebreid aan de orde zijn geweest: circulair en duurzaam ondernemen! RvN@ is overigens niet het enige samenwerkingsverband dat genoemd moet worden. Ook de Economic Board en de grensoverschrijdende organisatie Euregio Rijn Waal horen er zeker bij. Kennis koppelen dus en bij elkaar brengen en faciliteren van de mensen die zich inzetten voor waardevolle projecten. Kennis koppelen betekent in mijn ogen dat je ook moet weten waar de kennis zit. Dat zijn soms instituten zoals de universiteit, HAN en ROC maar vaak ook individuele burgers die expertise hebben die kan worden ingezet. Ga op zoek naar die talenten in de stad! De regisserende en faciliterende rol die de gemeente Nijmegen daarbij moet oppakken is noodzakelijk.

5. Het maaibeleid van de gemeente wordt vaak genoemd.. Biodiversiteit wordt in het algemeen zeer gewaardeerd. Mag niet ten koste gaan van veiligheid in het verkeer (weinig zicht bij sommige straten en rotondes waar het groen welig mag telen) en het verdwijnen van speelvelden (Onkruid staat zeer hoog waardoor kinderen niet meer kunnen ballen, gevaar voor teken, allergie en hondenpoep)
6. Huisvesting voor starters maar ook voor ouderen. “Biedt ouderen een aantrekkelijk alternatief waardoor ze hun (vaak te grote) huis op de markt zullen brengen!” wordt vaak als oplossing aangedragen. Aantrekkelijk betekent dat dit in een gewenste woonomgeving is die pluriform is voor de bewoners. (Voorzieningen op maat)
7. Er zijn nogal wat reacties gekomen van mensen die zich zorgen maken over het gedrag in het steeds drukker wordende verkeer. Niet houden aan regels, rechts inhalen, stoppen bij verkeerslichten, korte lontjes als je mensen erop aanspreekt....
8. Uit sommige reacties blijkt dat er vaak het gevoel is dat de politiek en de ambtelijke organisatie zich niet echt realiseren wat mensen hebben doorgemaakt voordat ze zich bij de gemeente melden. Antwoorden worden vaak op afstand bedacht, zo zegt men. Iemand schrijft : *Digitale flauwekul zonder enig inzicht in de werkelijke situatie....*
9. De digitale informatievoorziening mag volgens sommigen, hoe verrijkend ook, niet de enige manier zijn om burgers te informeren. De fysieke ontmoetingen blijven zeer gewenst.
10. Nijmegen is een studentenstad. Dat maakt Nijmegen in vele opzichten bijzonder. Echter, ook de niet- student wil gehoord worden en mee bepalen.
11. Er zijn nogal wat reacties die gaan over de zorg die mensen hebben over de de veiligheid in de onmiddellijke woonomgeving. Mensen melden expliciet dat ze op diverse plekken in de stad (Kronenburgerpark) maar vaak ook op werkplekken in de bouw bijvoorbeeld, zien dat er drugs gedeald worden en dat aanzienlijke bedragen worden toegestopt aan de dealers.
12. Er werden (vooral tijdens de stadsgesprekken) ook onorthodoxe ideeën aangereikt. Genoemd werd o.a. “Nodig de nieuwe Nijmegenaren die in de stad komen wonen uit. Rijd ze rond en vertel iets over de stad. Natuurlijk heb je het dan over de bekende hotspots in de stad maar ook de historie van de wijk of straat waar men komt wonen is interessant”. - “Het faciliteren van mensen die graag hun groenten verbouwen maar die geen aansluiting krijgen bij bestaande volkstuinen en/of in een “stenen” omgeving wonen”. - “Geef mensen/ wijken/straten budget en spreek vertrouwen uit dat ze het goed besteden.”
13. Uit de inbreng van de mensen die gereageerd hebben op de oproep mee te doen met de stadsgesprekken, blijkt dat Nijmegen veel en diverse kwaliteiten herbergt. Dat blijkt soms uit de inbreng van mensen die zich vaker roeren bij de reguliere inspraakavonden.

Betrokkenheid bij de stad of gedrevenheid mbt een specifiek onderwerp is de reden van het “meedoen”. Maar ook mensen die dat nog niet eerder deden waren er tijdens de drie avonden. De methode om gericht mensen uit te nodigen ligt hier mogelijk aan ten grondslag.

Slotadviezen

Wat ik zowel tijdens de stadsgesprekken als in directe contacten vernam, is dat het fenomeen “stadsverkenner” om een vervolg vraagt. Dan is gebruik maken van het Nijmeegse stadskader wellicht een goed idee. Er zijn inmiddels 14 Nijmegenaren van het jaar sinds oud-burgemeester Thom de Graaf dit fenomeen in 2008 introduceerde. Gebruik de expertise van deze mensen meer door ze te betrekken bij beleid wanneer dat gewenst is. Noem het een expertise centrum van “Stads-kenners”. Uiteraard zijn er meerdere verbanden waaraan gedacht kan worden.

Voor het betrokken houden van alle mensen die gereageerd hebben of aanwezig waren bij de stadsgesprekken is mijn advies om in de komende tijd met behulp van een soort volgsysteem iedereen te blijven informeren over het vervolg. Uitgesproken is dat men vooral op de hoogte wil blijven en dat men heel goed begrijpt dat niet alle uitkomsten van de “samenspraak” gehonoreerd kunnen worden.

De politiek (gemeenteraad) maakt uiteindelijk de afwegingen, geeft de kaders aan en neemt de besluiten. Duidelijk die uitkomsten communiceren is een onderdeel van draagvlak voor de genomen besluiten.

Participatie is een woord dat vaak gebruikt wordt als het redmiddel voor de geringe opkomst bij de verkiezingen. Dat is niet exclusief voor Nijmegen. Je zou kunnen zeggen dat het huis van Thorbecke staat te trillen op haar grondvesten. Bijna altijd doen politici en ambtenaren enorm hun best om op te roepen tot inbreng en vooral meedoen om de samenleving prettig en leefbaar te houden voor iedereen. Als je ziet wat de gemeente Nijmegen doet om burgers te betrekken bij beleid dan is die lijst indrukwekkend. De mogelijkheid om een burgerinitiatief te starten staat zeker ook op die lijst: *Alle Nijmegenaren van 14 jaar en ouder en organisaties die een Nijmeegs adres hebben, kunnen een burgerinitiatief indienen. Voorwaarde is wel dat je minimaal 100 handtekeningen hebt verzameld van Nijmegenaren die je voorstel ondersteunen.*

Uit de stadsgesprekken blijkt dat dit vraagt om een inspanning van twee kanten om dit allemaal succesvol te laten verlopen: **De burgers** leveren hun bijdragen en behoren de spelregels te kennen die van tevoren over en weer zijn afgesproken en geaccordeerd. **De gemeentelijke overheid** biedt ruimte om te participeren, nodigt uit, faciliteert en regisseert en communiceert de uitkomsten maar **bewaakt ook het proces!** (Zie wat ik hierboven schreef over het Burgerinitiatief “Veilig van spoor tot stier”) Wat namelijk opvalt, ook tijdens de stadsgesprekken, is dat men vaak niet op de hoogte is in de stad van dergelijke initiatieven terwijl het wel degelijk mogelijk opportuun is voor de straat of wijk waar iets dergelijks (bijv verkeersoverlast) speelt.

Beschouw derhalve een succesvol Burgerinitiatief als een best practice en communiceer het met de inwoners die soortgelijke wensen hebben en waarbij je zou kunnen afspreken dat men geholpen wordt bij het schrijven van de noodzakelijke “steunlijst” met 100 handtekeningen.

Ergo: Gemeente lever maatwerk en communiceer helder op allerlei manieren (dus ook op de gemeentelijke website, De Brug etc) de mogelijkheden en ervaringen van de diverse bewonersinitiatieven!

Want als er een ding mij is opgevallen: Er gebeurt in Nijmegen veel wat inwoners aanspreekt maar...men weet het vaak niet of men werkt langs elkaar heen. Het ontbreekt aan degelijke COMMUNICATIE!

=====

Tenslotte: Nijmegen heeft vele slogans gehanteerd om de kracht van de stad te verwoorden: “Nijmegen in het hart van de tijd”, “Nijmegen, ons binnenste buitenland”, Nijmegen een Rijk

aan....”, “Nijmegen wordt zo mooi, kom maar kijken!” , “Altijd Nijmegen” en nu “Nijmegen Old City Young Vibe.”

Maar Nijmegen, zo blijkt, is meer dan een slogan. Tijdens de drie stadsgesprekken bleek bij de ongeveer 100 aanwezigen dat men niet zozeer behoefte heeft aan weer een nieuwe slogan maar dat men serieus genomen wil worden door een service gerichte overheid die vooral goed communiceert en het kader aangeeft waar de grenzen liggen van wat niet kan en wat wel kan. Dat heeft ook met houding te maken van het stadsbestuur en de ambtenaren die het belangrijk vinden om die service te leveren. Mensen begrijpen echt wel dat iets niet kan, als van tevoren het kader waarbinnen besluitvorming plaatsvindt, duidelijk is aangegeven.

Ik heb begrepen dat er mogelijk een portefeuillehouder in het College van B&W gaat komen die zich ook gaat bezighouden met content geven aan wat heet: participatie. Ik adviseer om dit beleidsveld, want dat wordt het dan, in een aparte commissie een plek te geven. Voordeel is dat politici raadsbreed en ook ambtenaren betrokken worden en dat veel van wat de inwoners nu te berde hebben gebracht aan gewenste verbeteringen vwb het ontbreken van goede communicatie, kans van slagen hebben. Uiteraard zal ook de burgemeester indien zaken van openbare orde en veiligheid geagendeerd worden, in zo’n commissie aanwezig kunnen zijn.

Dan toch nog maar een slogan? Ik zou zeggen: profileer vooral de inzet van de gemeente, zeker na de conclusies tijdens de stadsgesprekken, met niet alleen een zin en slogan, maar ontwikkel de houding die erbij past, ambtelijk en bestuurlijk:

U kunt altijd op ons rekenen!

Ronald Migo
26 mei 2022